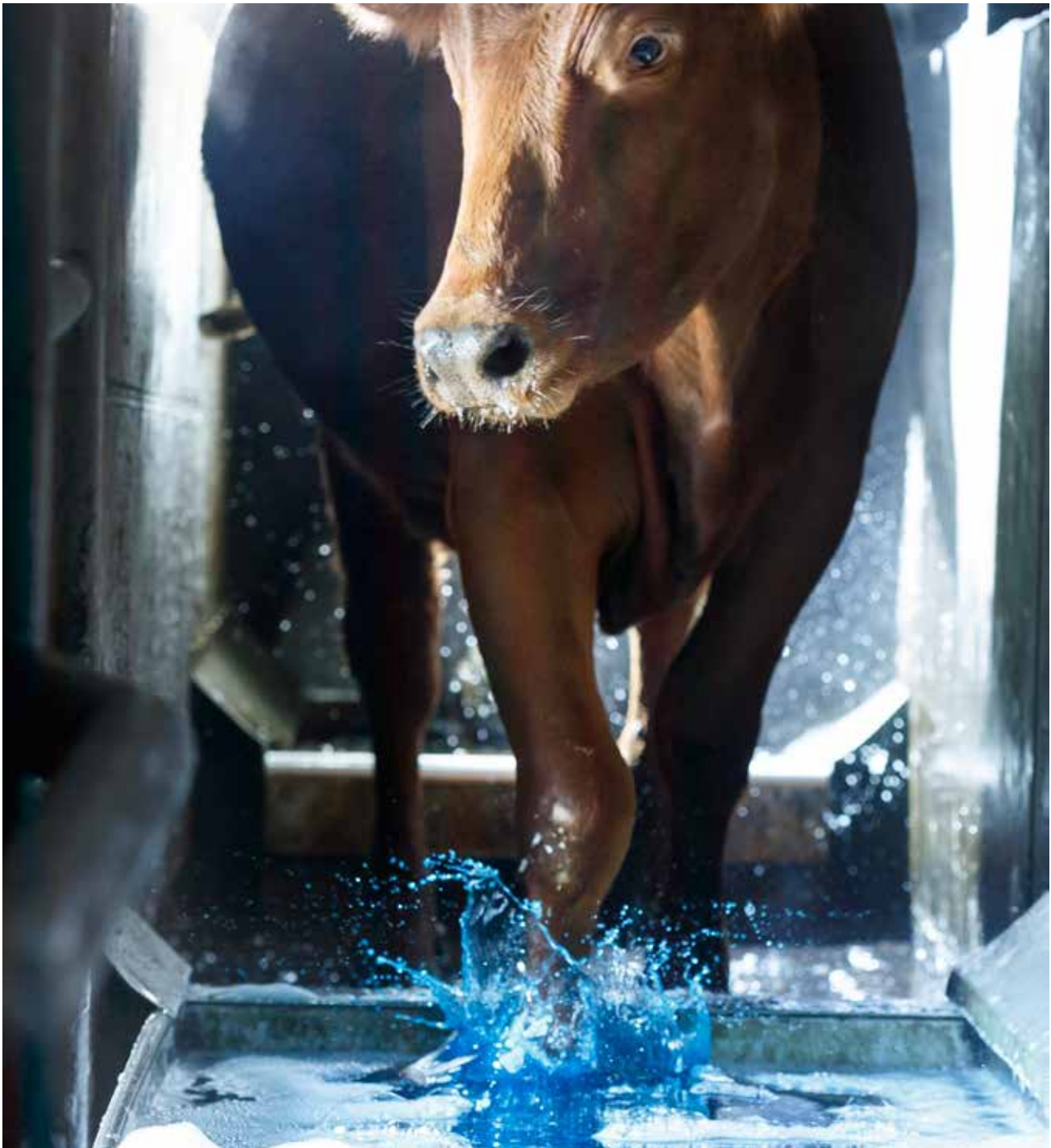

Viiden kohdan suunnitelma sorkka-alueen ihotulehduksen ehkäisyyn

Tekijät: [Bergsten, Christer](#) Dept. of Biosystems and Technology, Swedish University of Agricultural Sciences, SLU. [Blowey, Roger](#) Gloucester, UK. [Capon, Nynne](#) University of Copenhagen, Denmark. [Fiedler, Andrea](#) Hoof Health Practice, Munich, Germany. [Geldhof, Julie](#) DeLaval, Belgium. [Holzhauer, Menno](#) Dep. Ruminant medicine, GD Animal Health, The Netherlands. [Kloosterman, Piet](#) Dairy Training Centre, The Netherlands. [Relun, Anne](#) Dep. Animal Health, Nantes-Atlantic College of Veterinary Medicine, Food Science and Engineering (Oniris), France. The support of [Tom Hemling](#), USA and DeLaval in facilitating development of this plan is greatly appreciated.

Viiden kohdan suunnitelman tarkoituksena on vähentää sorkka-alueen ihotulehduksen esiintymistä lypsykarjatililla. Sorkka-alueen ihotulehdus on tarttuva tauti ja tartuntalähteitä voi olla tilalla useita, joten ongelman korjaantuminen tapahtuu ajan myötä.

Hoidon tuloksia tuleekin tarkastella pidemmän aikaa (12 kk). Vuoden aikana eri vuodenajat voivat vaikuttaa taudin esiintyvyyteen. Tilanteen säännöllinen seuranta on suositeltavaa.

1.

Pidä tauti poissa tilalta

A Vältä leviäminen eläinten välityksellä

1. Pidä tilasi suljettuna - vältä ostamasta tai tuomasta eläimiä karjaan sekä hiehojen ulkoistettua kasvatusta
2. Jos eläinten hankinta on välttämätöntä, hanki ne tiloilta, joilla ei ole esiintynyt sorkka-alueen ihotulehdusta (perustuen säännöllisesti tehtyihin sorkkanhoitoihin ja niiden raporteihin)
3. Tarkkaile, ja tarvittaessa hoida tilalle tuodut eläimet ennen, kuin lasket ne muiden joukkoon (koskee myös karjanäyttelyissä käyneitä eläimiä)
4. Ei yhteislaidunnusta lampaiden, sikojen, vuohien jne. kanssa.

B Vältä leviäminen työvälineiden ja vierailijoiden välityksellä

1. Vältä työvälineiden lainaamista
2. Puhdista huolella käytetyt laitteet ennen tilalle tuontia
3. Puhdista huolella sorkkanhoitoon tarkoitettut työkalut ennen tilalle tuomista
4. Rajoita vierailijoiden käymistä ja rajoita pääsyä eläintilaan
5. Suosi tilan omia saappaita ja suojavaatteita
6. Puhdista ja desinfioi saappaat ja työkalut

2.

Minimoi lehmien tartuntapaine

A. Maksimoi eläinten hyvinvointi

1. Huolehdi lannanpoistosta
2. Pidä lantakäytävät ja parret puhtaina ja kuivina. Kiinnitä huomiota myös kulkureitteihin (väkirehukioskit, juoma-altaat ja -kupit, kulkureitti lypsylle)
3. Käytä lannanpoistossa laitteita, jotka eivät aiheuta lehmille haittaa (raapat, lantarobotit jne.)
4. Minimoi lehmien odotus- ja seisokeluaika (esimerkiksi lypsyn odotusalueella)
5. Suunnittele huolla kulkureitit huolellisesti: kestävä materiaali, joka ei ole karkea tai liukas.
6. Vältä navetan ylitäyttöä, jolloin eläintiheys kasvaa liian suureksi
7. Huolehdi riittävästä ilmanvaihdosta
8. Tarkkaile säännöllisesti lehmien jalkojen puhtautta.
9. Tee sorkanhoito säännöllisesti

B. Vältä leviämistä eläinten välillä

1. Eristä sairastuneet lehmät
2. Vältä lannan siirtymistä osastosta toiseen
3. Puhdista ja desinfioi jalkineet, kun siirryt eläinosastosta toiseen
4. Puhdista tai vaihda käsineet, kun olet hoitanut sairastuneita lehmiä.
5. Puhdista työvälineet kunnolla ja vältä niiden vaihtelemista osastoiden välillä

3.

Varhainen sairauden tunnistaminen, siihen reagointi ja sairauden hoito yhdessä ennaltaehkäisevän sorkanhoidon kanssa

A. Tarkkaile ontuvia lehmiä ja mahdollisia jalkavaivoja päivittäin

B. Tarkasta kaikki ongelmatapaukset välittömästi.

Suunnittele hoito yhdessä asiantuntijan kanssa (eläinlääkäri tai sorkanhoitaja)

1. Puhdista sorkat ennen hoitoa
2. Käytä aineita ohjeen mukaan.
3. Sorkassa voi käyttää käärettä, kunhan se ei vahingoita lehmää.

C. Kirjaa ontuvat lehmät ylös, kuten myös niiden oireet ja hoitotoimenpiteet

D. Seuraa hoidon onnistumista

E. Suorita sorkanhoito säännöllisesti ja kirjaa tiedot

1. Luo hoito-ohjelma yhdessä sorkanhoidon asiantuntijan kanssa
2. Käytä pätevää sorkanhoitajaa tai eläinlääkäriä apunasi
3. Jalkasairauksien arvioinnissa suositellaan käytettäväksi ICARin sorkanhoitokoodeja
4. Seuraa tilannetta etenkin riskiryhmien kohdalla tai kun tautipaine on korkea

F. Harkitse kroonisesti sairaan eläimen poistamista karjasta

4.

Säännöllinen jalkojen desinfiointi vähentää uusien tapauksien määrää

- A. **Mieti paras ajankohta sorkkien desinfiointiaineen käytölle ja miten huolehditaan eri eläinryhmien sorkkien puhtaudesta (esim. nuorkarja, umpilehmät)**
- B. **Suunnittele sorkkakylpy huolellisesti**
  1. Lehmän pitäisi pystyä kastamaan jalkansa kaksi kertaa liuokseen (pituus noin 3 m)
  2. Sorkkakylvyn sijoittelu optimaalinen lehmäliikenteeseen nähden
  3. Liuosta tulisi olla niin paljon, että myös kyntyset kastuvat
  4. Sijoittele sorkkakylpyallas, niin että lehmät eivät voi ohittaa sitä tai kulkea vai osittain läpi
  5. Altaan tulee olla helposti täytettävissä, tyhjennettävissä ja puhdistettavissa
  6. Harkitse automaattisen sorkkakylpyaltaan käyttöä, koska se helpottaa käyttöä ja altaan puhdistusta.
- C. **Harkitse jalkojen puhdistamista ennen varsinaista sorkkakylpyä (Puhdistusallas välittömästi ennen sorkkakylpyallasta)**
- D. **Huolehdi sorkkakylvyn poistumisalueen puhtaudesta**
- E. **Käytä tehokkaita sorkkakylpyaineita valmistajan ohjeiden mukaisesti**
- F. **Käytä ympäristölle, käyttäjälle ja lehmälle ystävällisiä tuotteita**
- G. **Käytä ainetta vain puhdistetussa sorkkakylpyaltaassa**
- H. **Tee aineen annostelu tarkasti, jotta liuos on riittävän tehokasta**
- I. **Vaihda liuos uuteen valmistajan antamien käyttöohjeiden mukaan**
- J. **Tarkkaile sorkkakylpyaltaan likaantumista ja vaihda liuos riittävän usein uuteen (käyttöohjeiden mukaan tai enintään 200-250 lehmän välein)**
- K. **Arvioi liuoksen kulutus; liuoksen tulee riittää myös viimeiselle lehmälle kun se kävelee kylvyn läpi**

5.

Määrittele ja seuraa tavoitteita

- A. **Tarkkaile uusien sairastapausten ilmentymistä ja esiintyvyyttä säännöllisesti**
- B. **Aseta tilatason tavoitteet (esimerkiksi: sairastuneet lehmät per 100 lehmää, hoidetut lehmät per 100 lehmää)**
- C. **Tarvittaessa muuta hoitokäytäntöjä**
- D. **Seuraa ja tarkenna tavoitteita tilanteen mukaan**
- E. **Huolehdi työntekijöiden osaamisesta liittyen sorkkaterveyteen ja sorkkasairauksien tunnistamiseen**
- F. **Vertaa tilasi lukuja muiden tilojen kanssa**

